Poštnina plačana v gotovini

Mnenja ljudi so preveč različna, da bi jih bilo mogoče, pa tudi z najpametnejšimi razlogi, zbrati na eno točko.

GOETHE.

Rokopisi se ne vračajo

RAZGLED

Cena Din 1.50

Uredništvo in uprava:
Maribor, Aleksandrova c. št. 11/I.

Naročnina:
letno Din 80.—, polletno 40.—, četrtletno 20.—

Oglasi po ceniku

Čekovni račun št. 16.536 / Telefon št. 2365

Leto II. Št. 10 | Maribor, 24. marca 1934 | Izhaja vsako soboto

Težki položaj našega obrtništva in potreba njegove zaščite

Ko je izšla uredba o zaščiti kmetov, so imeli zakonodajavci gotovo najboljši namen, da pomagajo kmetu na splošno in zadolženemu kmetu še posebej. Nima torej smisla sedaj razpravljati o tem, ali se je moglo in moralo vedeti že vnaprej, da ta način zaščite ne bo obrodil zaželjenega sadu.

Gotovo pa je, da bi bil ta zakon zadobil povsem drugačno obliko, če bi zakonodavci bili **uvaževali mnenje trgovskih in obrtniških zbornic ter drugih javnih ustanov v zvezi z mnenjem raznih gospodarskih organizacij na kmetih.**

Dosedanja praksa je žalibog pokazala, da so bili pomisleki, ki so se javili že prej proti temu načinu zaščite kmeta, popolnoma upravičeni. Priznano dobre namere naših zakonodajavcev v praksi niso našle zaželjenega uspeha, pa se čimdalje bolj pojavljajo **posledice, ki so naravnost škodljive ne samo kmečkemu stanu, ampak tudi drugim stanovom.** Znane so posebno juristom razne formalne napake, radi katerih bodo imela precej dela sodišča. Še bolj važne pa so druge posledice, ki škodljivo vplivajo na vse gospodarsko življenje.

Pred vsem ne smemo pustiti z vidika, da **je med kmeti, ki so po tem zakonu zaščiteni, še prav veliko takih, ki take zaščite ne potrebujejo.**

S to zaščito pa je dana možnost odlaganja plačil tudi takim kmetom, ki imajo denar in ki bi stare dolgove mogli odplačati mnogo prej, kakor pa na sedaj veljavni način v 12 letih. Pod normalnimi razmerami bi to bržkone tudi storili. — V času pa, ko za vsak denar tako trda prede, ko kmečki pridelki nimajo zadostne cene in ko se je lotila ljudi splošna nezaupljivost za nalaganje denarja, se naravno smatrajo tudi kmetje srečnim, če denar, ki ga pridobijo, hranijo doma, in ga za nobeno ceno ne dajo iz rok.

Tako se torej poslužujejo te zaščite tudi taki, katerim bi tega ne bilo treba in katerih pravzaprav zakon o zaščiti kmetov ni nameraval zaščititi.

S tem pa, da se brani kmet plačevati dolgove sploh, niso zašle v težaven položaj samo podeželske posojilnice in zadruge, ampak tudi veliki denarni zavodi na kmetih, ki so bili posebno v Sloveniji v celoti zdrav temelj našega gospodarskega napredka, — **najbolj pa obrtniki tako na deželi kakor v mestu.**

Obrtniki v zadnjih letih itak že dovolj trpijo od konkurence raznih industrij, ki v mnogih primerih spravljajo na trg cenejše, radi tega pa tudi manj trpežno blago.

Na splošno moramo reči, da je bilo naše obrtništvo zdravo in pošteno, dasi je imelo morda ravno radi prej omenjenih težkoč manj prilike, **da svoj naraščaj še bolj izuči v trgovskih in obrtnih nadaljevalnih šolah, za katere bi moralo biti pri nas na razpolago mnogo več sredstev** v ta namen, da se pomaga našemu pridnemu, a večinoma ubožnemu obrtniškemu naraščaju.

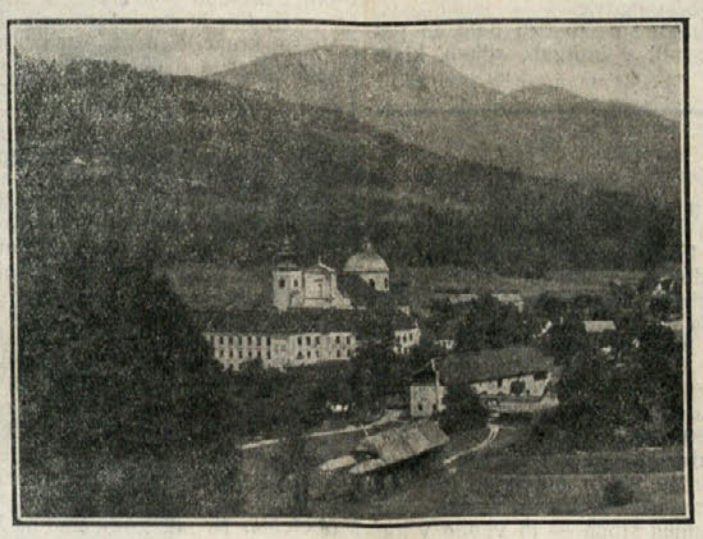

Gornji grad v Savinjski dolini

Ko se je tako obrtnik že vsled teh razmer moral boriti za svojo eksistenco, je pa povrh moral v času, ko je kmet za svoje pridelke vedno manj izkupil, delati na up in kreditirati toliko, da je pri tem komaj živel. Vztrajal je v prepričanju, da bo svoje stare terjatve vendarle izterjal v enem ali dveh letih in tako dobil vsaj toliko, da nabavi surovin za nadaljno delo.

Vse to se je s sedanjo uredbo o zaščiti kmetov naenkrat podrlo.

Tudi za obrtnika ni dovolj samo vsakdanji živež; tudi on potrebuje neki četudi majhen obratni kapital in nekaj gotovine za davke in druge potrebe.

Ker je kmetu danes težko, tudi malo nakupuje; a če sploh kaj kupi, se zdaj še bolj ko prej dá zapeljati od nizkih cen oblačilne in obuvalne industrije.

Ta razvoj pa ni škodljiv samo vsemu gospodarskemu ustroju našega naroda, ampak tudi državi.

Ni res, da bi pri razvijajoči se industriji za obrtnika ne bilo več mesta. Nasprotno: čeprav je res, da stroj marsikaj napravi hitrejše, marsikaj lepše in marsikaj tudi boljše, je vendar v vsaki stroki še dovolj pogojev in podlage, **da ohrani ročno delo,** ki se popolnoma prilagoduje potrebi posameznika, **svoj veliki pomen.** In ta pomen je treba v vsakem oziru ščititi ter ga podpreti.

Z gospodarskega stališča je mnogo pravilnejše, da prevzame obrtniški stan, ki je v narodu nekaka stalna gospodarska edinica, presežek mladih kmečkih moči, kakor da se ta presežek vali v mesta in v industrijske kraje, kjer postane suženj neusmiljenega stroja.

Ta pokret žene delavca iz kraja v kraj in napravi iz njega ne samo sužnja stroja, ampak tudi sužnja konjunkture ter ga spremeni **v nestalen in dvomljiv element, ki se nanj ne more zanašati ne narod, ne gospodarstvo in ne država.**

Kakor je pravilno, da je zavarovano kmečko gospodarstvo, tako **bi moralo biti enako zavarovano obrtništvo posebno v našem narodu.**

Tako obrtništvo kakor trgovina imata svoje korenine v dobro zasidranem kmečkem gospodarstvu, od koder črpata tudi svoj krvni dotok.

V zdravem obrtništvu in v zdravi trgovini **je zasidran srednji stan,** nad katerim bi morali istotako čuvati, kakor čuvamo nad kmečkim stanom (v kolikor sploh čuvamo). Pri sedanjih razmerah in posebno z ozirom na uredbo o zaščiti kmetov je torej treba sprožiti **novo vprašanje o zaščiti obrtnikov in trgovcev,** ki spričo kmečke zaščite ne smejo biti zapostavljeni, še manj od iste oškodovani.

Ljubljansko pismo

V zadnjem času, torej v postnem času, smo Slovenci o sebi izvedeli marsikaj, marsikaj. Veliko se je govorilo in pisalo o nas. Ampak nič dobrega, samo slabe reči in tako hude, da nam je bilo, da bi najrajši vpili kakor na sodni dan: Hribi in gore, pokrijte nas!

Da, bratje, žalostna nam majka: imeli smo se za bele angelce, pa smo črni hudički. Res je sicer, da smo polni slabosti in napak, toda to eno čednost vsaj smo mislili da imamo, in da nam je nihče ne bo odrekal, to eno čednost: da smo dobri, pošteni patriotje.

Glejte, bratje, mi tukaj doma, saj se vendar dobro medseboj poznamo in vemo, da vsi enako ljubimo to našo lepo slovensko zemljico, in smo veseli in hvaležni Bogu, da imamo lastno svobodno državo in si ničesar drugega ne želimo, da bi se ta naša Jugoslavija, s tolikimi žrtvami pridobljena, krepko razcvitala, mi pa v njej živeli srečno in zadovoljno.

V tem duhu se očitujemo zdaj že petnajst let, vestno izpolnjujemo svoje državljanske dolžnosti, vestno plačujemo davke (Napoleon je dejal: »Dober patriot je tisti, ki vestno plačuje vestno«) — tako vestno, točno in v redu jih plačujemo, da nas je še vsak finančni minister pohvalil in da naša banovina v tem pogledu, čeprav najmanjša v državi, daleč prednjači pred drugimi banovinami. Nadalje si upamo trditi, da smo pokazali doslej tudi dovolj drugih državljanskih čednosti: da potrpežljivo prenašamo težka bremena, navaljena na naša šibka pleča, da se pokoravamo zakonom, da spoštujemo oblastnije, da držimo v deželi red in mir, da pridno delamo od zore do mraka, da ustvarjamo veliko dobrin v prid države, da se ob manifestacijah resnično navdušujemo, da dajemo državi dobre uradnike in dobre vojake (saj oficirji Srbi ne morejo prehvaliti naših fantov), — in sploh da smo Slovenci soliden, kulturen narod, povezan s svojo državo z najtesnejšimi moralnimi in materijalnimi vezmi, in da se Jugoslavija lahko zanese na nas kot na živo skalo.

Tako smo mi Slovenci tukaj doma, ki živimo tesno skupaj in se med seboj dobro poznamo, mislili in sodili o sebi vse do teh zadnjih dni, — ko nas je nenadoma doletelo bridko razočaranje: generalna obtožba! Da, cerkev, univerza, šola, uradi, ustanove, duhovniki, profesorji, dijaki, šolarji, uradniki in ljudstvo, in celo učne knjige, — vse pod obtožbo nepatriotičnosti. Celoten slovenski rod takorekoč posajen na obtožno klop. In kdo je dvignil to pavšalno obtožbo? Slovenec seveda. Kaj takega je mogoče samo pri Slovencih.

Obtožbo ste čitali, bratje, in so se vam ježili lasje kakor so se meni. Tistim, ki imajo plešo, se seveda niso mogli ježiti.

Posnemam po »Jutru« iz te obtožbe samo te-le stavke, ki zadostujejo za moje in vaše premišljevanje:

... iz posameznih državnih uradov in ustanov še vedno ni izginil pogubni duh, ki ustvarja v dušah širokih ljudskih mas, zlasti pa mladine, nerazpoloženje in mržnjo proti nacionalni ideji in celo proti državi sami. Žal pa se v vseh panogah državne uprave pri nas dogajajo stvari, ki jih kot patriotje in nacionalisti ne moremo odobravati...

... med visokošolsko in srednješolsko mladino tvorijo še vedno precejšen odstotek dijaki, ki niso jugoslovansko orientirani... vprašamo se, kako je to mogoče. Odgovor na to je preprost: mnogi, premnogi njeni vzgojitelji niso na svojem mestu. Naša mladina v takih rokah ne more biti ne patriotična ne nacionalna...

... nikakor se ne more dovoliti in dopustiti, da se drže (!) v cerkvi politični govori, da se napadajo državne ustanove ter sramote in zasmehujejo državni funkcionarji... V tem pogledu imamo celo kopico primerov, in če bi g. minister pravde naročil, naj mu okrožna sodišča v dravski banovini pošljejo statistiko po zakonu o zaščiti države in drugih zakonih obtoženih in obsojenih duhovnikov, bi se gotovo zgrozil...

Pribil sem tu te obdolžitve, ker so karakteristične. Zavračati jih ne mislim, ker se zavračajo same. Saj mi tukaj v naši deželi, ki tesno živimo skupaj in se medseboj dobro poznamo, itak vemo, koliko nam je dati na take reči. Zato vprašam gospoda obtožitelja samo to eno: Vzemimo, da je čista gola dejanska resnica vse to, kar ste iznesli na očitkih, da ni nič tendenciozno pretirano in da se vse nanaša na sedanjost, da ni nič privlečeno iz preteklih časov, — vprašam vas: ali ni vse skupaj brez pomena nasproti pozitivnemu dejstvu absolutne in neštetokrat dokumentirane patriotičnosti in nacionalne zavednosti Slovencev?

To je eno vprašanje. Drugo vprašanje pa stavljam s stališča državnih interesov in vprašam obtožitelja, ki je za svojo osebo gotovo prepričan, da je iznesel svoje obdolžitve v državnem interesu, — vprašam ga: Na kak način in v čem je s takimi govori

TEDENSKI RAZGLED

PO DOMAČIJI IN TUJINI

Jugoslovanski senat razpravlja te dni o državnem proračunu. Ministrski predsednik Uzunović je v svojem govoru definiral jugoslovansko idejo takole: »En narod, ena država, ena prošlost, ena sedanjost, ena bodočnost, en kralj, ena vlada, eno narodno predstavništvo, en zakon, eno pravosodje, vsi enakopravni, vsi bratje, vsi Jugoslovani.« V vprašanju banovinskih in občinskih samouprav je izjavil g. Uzunović, da bo treba uresničiti te samouprave čim prej. — Senator dr. Novak je ugotovil, da v notranjosti naše države napreduje duhovno zedinjenje, za kar gre velika zasluga tudi vojski. Pa tudi šola mora v tem pogledu vršiti svojo dolžnost. Omladino je treba vzgajati v altruističnem duhu, da se bo zavedala, da sta sreča in dobrobit bližnjega v tesni zvezi z blagostanjem skupnosti. Senator dr. Ravnikar je naglašal nujno potrebo, da se skliče gospodarski svet v svrho reševanja akutnih gospodarskih problemov.

Pred državnim sodiščem za zaščito države v Beogradu se vrši razprava proti Petru Orebu in tovarišem, ki so nameravali izvršiti atentat na našega kralja o priliki njegovega bivanja v Zagrebu. — Državno sodišče je obsodilo morilca bivšega ministra Mirka Neudorferja, Franja Zrinjskega in Steva Pizeta na smrt na vešalih, Toma Kermena pa na dosmrtno ječo. En soobtoženec je prejel manjšo kazen, dva pa sta bila oproščena.

Nemška gospodarska delegacija v Beogradu se pogaja z jugoslovansko vlado za novo ureditev gospodarskega razmerja med Nemčijo in Jugoslavijo. Pričakovati je uspeha.

Boj Trsta za svoj obstanek zanima tudi našo državo, predvsem pa Slovenijo. Pričel se je ta boj s tem, da daje tržaška luka vsem, ki se je poslužujejo, tako visoke popuste (refakcije), da s tem izključuje konkurenco Hamburga in poljskih luk. Nemške luke pa so že sklenile še bolj zvišati svoje popuste, čim izvedo za nove italijanske popuste. Dosedanje italijansko-nemško prijateljstvo se torej tudi na gospodarskem polju precej krha.

V nekem govoru je Hitler priporočil Bolgarom prijateljstvo z Jugoslavijo.

Afera Staviskega še vedno razburja Francijo. Francoski bojevniki nosijo kot svoje znamenje rdeč križ, ki prečrtava sliko parlamenta in nosi napis: Jaz nisem narodni zastopnik.

V Nemčiji je Hitler otvoril novo ofenzivo proti brezposelnosti s tem, da so na mnogih krajih začeli izvrševati nova, velika javna dela.

Dunajski kardinal Initzer je pozval trgovce in odvetnike, naj ne tožijo brezposelnih za dolgove.

V Rusiji se po novem delavskem dekretu delavci ne bodo več plačevali po času opravljenega dela, ampak po kvaliteti tega dela.

V Franciji in Angliji imajo spet razne špionažne afere. Vohuni so iz nekega angleškega vojnega arsenala celo ukradli strojno puško novega sistema.

Na Bolgarskem so prišli na sled vohunom, ki so pošiljali poročila s pomočjo gramofonskih plošč in matric.

Švedski dijaki so započeli odločen pokret proti nemorali v knjigah, slikah, kinih itd.

Dobrna se pripravlja . . .

Tri drobne reči sem našel tam ob klopici v parku, ki so me spravile v meditacije: novčič 25 para, kolesce otroškega avtomobilčka, prepleteno z rdečo nitjo svilenega damskega šala, in preperel kos časopisa.

25 para... Pred par leti še ti je tak denar zavrnil berač, če si mu ga hotel podariti, danes smo vsi skupaj berači, in marsikdaj nimamo v žepu niti 25 para.

Tista rdeča nit v avtomobiskem kolesu... Ah, da, koliko ženskih usod je že bilo takole zapletenih v avto, zapletenih in strtih... Ženska je kakor otrok in kakor igračka... Pa zadnjič sem srečal nekoga, ki je še lani vozil lepo limuzino in v njej lepo punčiko, zdaj hodi kot agent peš od vasi do vasi. Ampak klobuk ima navzlic temu še vedno postrani, in če takole šine mimo njega avtomobilist in ga obrizga z blatom, naš mož samo dobrovoljno pomežikne za njim, češ, le brizgaj, bratec, — danes meni, jutri tebi...

Da, da, danes tebi, jutri meni... Poberem tisti kos časopisa in ga ogledujem. Beograjska »Politika« september 1933. V neki vesti: »... sve su kombinacije o kojekakvoj promeni sadašnjeg režima bespredmetne...«

Tako je. Vemo to, da so kombinacije brezpredmetne. Ampak že petsto let pred Kristom je grški modrec Heraklit dognal: panta rhei... vse teče.

Vse teče, se preliva, presnavlja in spreminja. Se spreminja brez naših kombinacij. Kar je včeraj bilo, že danes več ne velja. Sedanjosti ni! Vse je samo preteklost in bodočnost. Čas teče in — življenje gre naprej, gre naprej...

*

To premišljujem tudi, ko stojim na še svežem grobu prijatelja Franceta Rožanca. Ves je pokrit z venci in s črnih trakov prebiram srebrne napise: Najboljšemu tovarišu — gostilničarska zadruga. Zadnji lovski pozdrav — Slovensko lovsko društvo... Svojemu dobrotniku — šola Dobrna... Nepozabnemu prijatelju — rodbina N. N....

Snamem s klobuka zeleno smrekovo vejico in jo zasadim prijatelju na grob, — tudi od mene zadnji lovski pozdrav! Pomladanski vetrič šušlja v vencih, iz gozda se oglaša šoja, nekje vabi seničica, — vigred se povrne...

Življenje gre naprej in smrti ni. Smrt je samo prehod v novo življenje. In mrtvi živijo dalje med nami...

In ko odhajam, se mi zdi, da me spremlja prijatelj France, kakor me je spremil, ko sva se videla zadnjikrat. Visok, raven, vedno vojaško strumen stopa — in vedno v kaj zamišljen. Kar ga je težilo, to je najrajši opravil sam s seboj. Nekoč sem ga videl jeznega, tako srditega, da so se mu krčile pesti. Jezen človek navadno kriči, on pa je govoril čedalje tišje, dokler ni udušil tistega srda in ga pokopal v sebi. Močno srce je bilo v njegovih širokih prsih, hrabro in pošteno srce, srce moža, vojaka, junaka. Junaško je tudi umrl.

S pokopališča me pripelje pot dol do hotela »Triglav«. Rožančev hotel. Lani ga je postavil. In se spomnim tistega dne, ko je bilo vse dogotovljeno, in me je povabil, da si ogledam prostore. Pa me je vodil od sobe do sobe, a tako hitro, da sem ga moral zaustaviti: »Tak počakaj no, da se malo nagledam, — to so vendar tako srčkane sobice, da bi kar v vsaki obsedel.« On se je nasmejal: »Če ti je tako všeč, pa ostani nekaj dni tukaj. Vse ti je na razpolago, — izberi si sobo, katero hočeš. Pa če te veseli iti na postrvi v Vitanje, — prosim!«

Tak je bil Rožanc. Umrl mi je prijatelj, da bo živel v mojem srcu...

*

Dobrna se je prebudila iz zimskega spanja in se pripravlja na novo sezono. Gospoda upravnika skrbi, da bo letos slaba sezona. Ampak to ga skrbi vsako leto, in vsako leto je Dobrna prenapolnjena, pa bo letos tudi. Lahko bi stavil glavo, da bo v veliki sezoni spet boj za sobe in kabine. Zato naj se, kdor utegne, poda v Dobrno rajši v predsezoni, ker je tedaj tam udobneje in pa tudi cenejše. Le škoda, da ni so te toplice urejene tudi za zimski čas; sedem mesecev leta odteka ta dobrotvorna voda neizkoriščena. Kaka izguba!

Zdaj bodo dobrniški vrelec preiskali z novo analizo, ker zadnja analiza je stara že nad 40 let. Morda se je od tedaj voda kaj spremenila. Če se je, se je le v dobro.

Profesor kemik z ljubljanske univerze se je pripeljal s svojim asistentom, imata s seboj vsakovrstne interesantne posode, instrumente, baterije, aparate; foyer tam med kabinami se spremeni v laboratorij.

Gledam vse to in silen respekt me obhaja pred moderno vedo, toda sam pri sebi si mislim: gospodje učenjaki bodo pač z vso temeljitostjo preiskali to vodo in do pičice natančno, do tisočinke gramov točno izračunali njene sestavine: to sol, ono kislino, ta kalij, oni natrij... ampak čudodelne moči tega vrelca, te pa ne bodo odkrili. To tajno skriva v svojem naročju mati narava, in o tem bi mogel podati pravo analizo samo kemik vseh kemikov: On, ki je ustvaril svet.

*

Večer na Novem gradu. Še pravcata zimska idila: v kaminu prasketajo polena, na preprogi leži nemarno zleknjena lovska psica Asta, pri njej njen prijatelj maček Mičo (samo med živalmi je najti tako prijateljstvo, med ljudmi ga ni)... na mizi se kadi čajni kotlič, grajska gospa čita debel roman, grajski gospod pa naravnava Philips na val Ljubljana: slovenski vokalni kvintet poje, prelepo poje...

Kadim in poslušam in ogledujem najnovejšo kreacijo naše Micice, veliko sliko v olju: Marija z detetom v krogu ljubkih deklic. Paradna slika za pobožno kmečko hišo. To je Micica naslikala zdaj čez zimo, čez poletje ne utegne, takrat mora pospravljati sobe in streči gostom penzijonata. In je ta Micica povsem samonikla umetnica in še neodkrit talent. No, morda najde kdaj mecena ali še bolje: mecenko. Dotlej ostane Micica skromna sobarica. Je tudi tako zadovoljna.

Novi grad ima svoje posebne čare. Svojo poezijo in romantiko, ki deluje name z vso silo, kadar hodim po teh sobanah, gledam starinske slike in druge spomine iz sveta, ki se je pogreznil. Pred tistim oknom, kjer je pred sto leti nesrečna baronesa z demantom svojega prstana zarezala v šipo tožne verze ljubezni, pa bi postajal cele čase zatopljen v misli, v duši turobo...

Na Novi grad me vedno zopet vleče srce, in kdor je okusil čarovitost njegovega obeležja, se mu godi enako. Zato ima Novi grad zveste goste, ki se shajajo tu vsako sezono. Tudi za letos so se že najavili stari prijatelji in novi. Les amis des amis.

*

V ljubljanskem nebotičniku se srečam z lepo gospo Milko. Najdem jo mladostno in cvetočo kot vedno, ona mi pa toži, da se počuti slabotno in potrebno okrepitve in posvežitve. Komaj že čakam, da bo maj, pravi, da pojdem spet na Dobrno.

Torej na svidenje na Dobrni, madame!

J. Fr. K.

Radi bolezni urednika naš list na dve soboti ni mogel iziti.

Da odškodujemo naše naročnike za ti dve izostali številki, smo prvo četrtletje v naročnini, ki je potekla s 15. marcem, podaljšali do konca marca. Tako bodo naši naročniki prejeli za prvo četrtletje 14 številk namesto 13, torej bodo celo za eno številko na dobičku.

Drugo četrtletje »Razgleda« prične s 1. aprilom t. l. in bo tako obenem izenačeno s koledarskim četrtletjem.

Prosimo vse cenjene naslovljence, ki redno prejemajo naš list, a niso še poravnali naročnine za prvo četrtletje, da nam isto nakažejo po položnici najkasneje do konca tega meseca. Naš čekovni račun ima številko 16.536.

Naročnina na »Razgled« znaša četrtletno Din 20.—, polletno Din 40.

Prijatelji, podpirajte nas in širite naš list!

UPRAVA »RAZGLEDA«

DOBRNA

Za srčne, živčne in ženske bolezni, počitka potrebne!

Do 30. junija in od 1. septembra do 30. oktobra 20 dnevno zdravljenje za pavšalno ceno **Din 1200** (oziroma Din 1380). (Avto, soba, hrana, kopeli, zdravnik, taksa in davki). Prospekti na zahtevo

Poslabšanje gospodarskih razmer v Mežiški dolini

Kakor izvemo, je rudokopna družba v Lešah ustavila obrat in se je že vsled tega število brezposelnih zopet povečalo.

Tudi družba »Korotan« je bila primorana ustaviti obrat in so tudi ti delavci brez zaslužka.

Razen tega prihaja precej delavcev iz tujih krajev v Mežiško dolino domov — kot v zadnje zatočišče.

Mežiška dolina je važna obmejna dolina in bi morala v tem pogledu država in banovina posebno paziti na to, da bi bilo tam dela vsaj za silo in za najnujnejšo prehrano, da se ne nakopiči na meji preveč nezadovoljnosti.

Ne smemo pozabiti, da so ravno te razmere na meji tisto, kar sili ljudstvo, da si izkuša zaslužiti svoj kruh s tihotapljenjem saharina, vžigalic in sličnih stvari, ki so v Avstriji cenejše.

Če obmejni organi zasačijo te ljudi in morajo na tiste, ki takoj ne obstojijo in bežijo, po svojih predpisih streljati, to razburjenje le povečava.

V zadnjem času je napravilo hudourje po vsej Mežiški dolini ogromno škodo. Razdejana je cesta, ki je bila leta 1927 takorekoč nanovo zgrajena, razdrti so mostovi, voda je odnesla vse polno raznega blaga.

Prebivalstvo vpije na pomoč in opozarja na to, da je treba takoj začeti z dobro organizirano akcijo za obnovo opustošenih krajev. — Delo in zaslužek, to je na naši **severni meji tudi najboljši obrambni zid proti raznim zunanjim nakanam!**

Razprodaja slik

V soboto 24. t. m. kakor tudi sledeči dve soboti bo na Glavnem trgu v Mariboru od 9.—12. ure dopoldne licitacijska razprodaja raznih slik v okvirih.

služeno in ustreženo državnim interesom?

Na to je indirektno dal odgovor že sam predsednik vlade g. Uzunović. Meni je g. Uzunović simpatičen, ker je odkritosrčen. Izjavil je v svojem govoru med drugim to-le: »Malo prej me je vprašal v mestu neki zelo resen gospod, zakaj cenzura dopušča take stvari, ki morajo škoditi državnemu kreditu. Ko ga vprašam, kaj pravzaprav misli, me je opozoril na poročila o skupščinskih sejah in na reprodukcije govorov posameznih poslancev, ki po njegovem mnenju zelo škodujejo ugledu in kreditu države.«

Mislim, da se nanaša ta sodba resnega beograjskega gospoda vsekakor tudi na govor našega g. generalnega obtožitelja. Saj je vendar logično, da iznašanje stvari, ki mečejo slabo luč na razmere v državi, ne more služiti kreditu in ugledu države pred zunanjim svetom. Zato po drugih državah patriotični govorniki take reči rajši prikrivajo ali olepšujejo, nikakor pa, da bi jih v pretiranih barvah razkrivali pred javnostjo.

Lahko si predstavljamo, kako se bodo naši sovražniki zunaj po svetu radovali, doznavajoč iz ust slovenskega poslanca, da vlada na Slovenskem »pogubni duh nerazpoloženja in celo mržnje proti državi, da se v vseh panogah državne uprave dogajajo take stvari, da mladina ni nacionalna itd. itd.«, — kako si bodo mencali roke in si delali razne upe!

Jaz pravim: če so razmere v naši deželi res take, kakor jih je naslikal naš obtožitelj, tedaj je imel in ima dosti drugih možnosti opozoriti na to centralno vlado in zahtevati remedure. Iznašati take reči na javni tribuni, to pa je težka politična pogreška.

Take pogreške morejo delati seveda samo ljudje, ki sta jih strankarski fanatizem, strankarska zagrizenost že docela zaslepila in zastrupila. In taki ljudje zaslužijo... Ne, rajši jim po krščansko odpustimo, — saj siromaki ne vedo, kaj delajo!

Aemonus.

Zdravnik: Ali želite, da gospoda soproga rentgeniziramo?

Dama: Hvala, ni potreba, ga dovolj poznam.

*

Gospa (mlekarju): »To je voda, ne pa mleko.«

»O zlomka! Tu je pa moja žena pozabila priliti mleka.«

*

»Kako to, da tvoja tašča ni odpotovala, ko je vendar že sedela v vlaku?«

»Oh, prijatelj, ona trdi, da je pri slovesu videla, kako sem se muzal.«

Jos. Fr. Knafilč:

Pod pisanim zmajem

Roman skrivnostnih razodetij.

(4. nadaljevanje.)

Ker je bil mandarin velikopotezen mož, je bilo službovanje pod njim prav prijetno. Vsak je delal, kar je hotel. Hotel pa je vsak samo veliko zaslužiti. In prilik za zaslužek ni manjkalo.

Postopek je bil kaj enostaven: Na primer je stranka vložila prošnjo. Če je takoj dobro plačala, je bila prošnja hitro in ugodno rešena, če je slabo plačala, se je zadeva zavlekla in se prosilcu navadno ni ugodilo; če ni plačala nič, je bila prošnja gladko odbita. Tako je bilo strankam popolnoma na svobodno voljo dano vplivati na usodo svojih zadevščin. In to je bilo ljudem silno všeč, nam uradnikom pa napravljalo službo lahko in dobičkanosno. Imeli smo sploh opravka samo z denarnimi ljudmi, siromaki nas niso hodili nadlegovat.

Naravno smo pa tudi sami skrbeli za čim večje dohodke s pomočjo kompliciranega postopka, na podlagi takozvane vzajemne pomoči. Sem na primer stranko z njeno zadevo, ki bi jo lahko rešil sam, poslal še v 17. oddelek, čeprav ta oddelek s takimi posli ni imel ničesar opraviti; 17. oddelek je poslal akt v 41. oddelek in tako dalje. (Kolikor uradnikov, toliko je bilo oddelkov.) Obratno so spet drugi oddelki pošiljali stranke k meni, čeprav njih zadeve niso spadale v moj resor. Tako je morala stranka preromati toliko in toliko uradov in pustiti v vsakem nekaj »perja«. Provizije pa smo si kolegijalno medseboj razdelili.

Tako se je dalo imenitno zaslužiti tudi brez plač. In smo se čudili nekdanjim državam, ki so svoje uradnike plačevale. Saj zato so pa tudi bile v večnih denarnih zadregah.

Naš mandarin, ta je sploh samo trgoval. Tisto leto je štajerska trta izborno obrodila; pa je pokupil vse vino in ga v ogromnih tovornih avijonih izvozil v Mongolijo. Ker je dobro plačal, so se vinske kleti do zadnjega izpraznile. In v vsem Mariboru ni bilo dobiti niti kapljice vina več, niti kapljice! Tedaj je med meščanstvom pričelo vreti, neke noči sta bila celo pretepena dva vinska trgovca, grozil je očiten punt. Tedaj se je mariborski mandarin brž sporazumel z ljubljanskim mandarinom, da je dovolil izvoz vina iz svoje mandarinovine. In tako so sladke kaplje vajeni Mariborčani radi pili dragi in kisli dolenjski cviček. Kar je v ostalem znatno pripomoglo h kranjsko-štajerskemu zbližanju. Tako vsaj je tolmačilo ta dogodek časopisje in videlo v tem naravnost državniški čin obeh ekscelenc. (Meni je pa moj mandarin zaupal, koliko sta s kolegom pri tej transakciji zaslužila.)

Kot državnik je bil ekscelenca mandarin vsekakor na višku. Mož na svojem mestu, mož, ki je znal vladati. Njegove politične metode pa so bile edinstvene in neprekosljive. Tako mi je živo ostalo v spominu, ko so se mu prišli poklonit ljudski zastopniki in so prosili: »Gospod! V deželi je veliko potreb: tu vodovod, tam šola, tu cesta, tam podpora radi uim... Vlada bi morala kaj dati, pomagati.«

»Dati? Pomagati?« se je začudil mandarin. »Gospoda moja, kako si to predstavljate? Vlada naj bi dala! Kje ste kdaj videli kaj takega? Vlada je za to tu, da vlada. A da bi vam tudi kaj dala? Veseli bodite, da vam ničesar ne vzame! Hahaha.«

»Toda, gospod!« so jadikovali ljudski zastopniki. »Če se yrnemo med ljudstvo praznih rok, bo padel naš ugled, izgubili bomo vsako veljavo... Ljudstvo nam ne bo več zaupalo.«

REVIJA MARIBORSKIH PODJETIJ

J. Trpinov bazar v Vetrinjski ulici

Ko sem napravil obisk v tem bazarju, se razgovarjal z gospodom Trpinom in njegovo gospo soprogo, in pri tem študiral njuna obraza — študiram vse ljudi okoli sebe, — sem se takole na tihem vpraševal: Zakaj neki imata ta-dva človeka tako žalostne oči?... Potem je slučajno padla beseda, in doznal sem, da jima je nedavno umrl sinček... Tragika usode.

To pravzaprav ne spada semkaj, v okvir opisa trgovine. Ne spada. Toda zakaj sem to omenil, bodo čitatelji razumeli iz naslednjega.

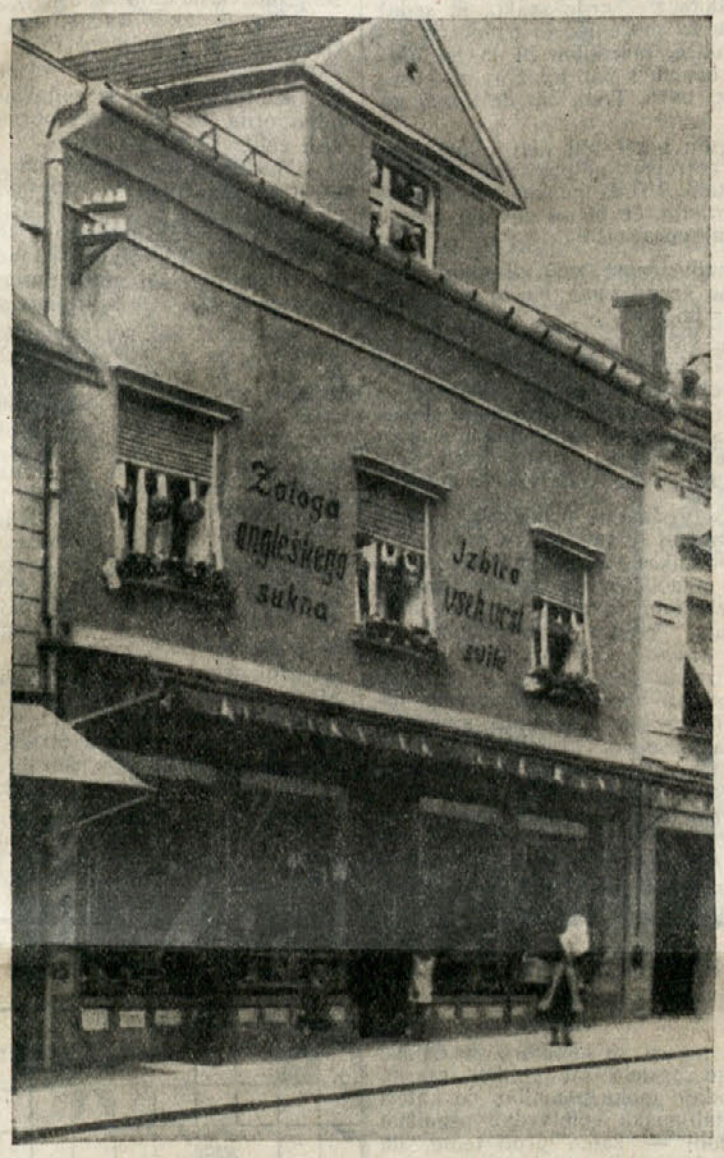

V nekem katekizmu za trgovce sem čital tale nauk: Dober trgovec mora biti tudi dober človek — toda bolj trgovec kot pa človek. Gospoda Trpina pa imam direktno na sumu, da je pri njem stvar obratna, da je bolj človek kot pa trgovec. Do tega sem prišel po raznih opazovanjih in dognanjih.

Prvič sem pred par leti sam v Trpinovem bazarju kupil blago za suknjič. Moj krojač tam na Kranjskem, na čegar sodbo veliko dam, me je vprašal, po čim sem to plačal. Mu povem, mi ne verjame. Slednjič pa pravi: »No, potem pa ta trgovec pri tem blagu gotovo ni prav nič zaslužil.«

Drugič. No, drugič, in tretjič in tako dalje: slišiš tega, slišiš onega, pove ti vsak človek: Trpin je zelo poceni.

In ko poslušam gospoda Trpina samega, ko mi razvija svoje nazore o tistem, kar imenuje Nemec »Den Dienst am Kunden« (poslužavanje kupca) in kar je postala dandanes — kako bi se izrazil? — cela kultura v modernem trgovstvu, — imam vtis, da ima ta g. Trpin največje veselje tedaj, če more iti s ceno še bolj dol.

Da nam bo to razumljivo, pa nam je seveda treba poznati človeka. In kar zadeva g. Trpina človeka — no, na kompetentnih mestih sem slišal pohvalne besede o njegovi človekoljubnosti, radodarnosti, dobrosrčnosti.

Vem, da gospodu Trpinu ne bo prav, da to tu iznašam. Ampak prvič je vse to splošno znano, drugič pa gospodu Trpinu nihče ne brani biti skop in trdosrčen! Pa poizkusite g. Trpin biti trdosrčni, če morete? Dvomim, da se vam bo to posrečilo!

Ako ima nekdo prirojen socialni čut, ga tudi pri kupčiji ne more nikoli čisto izločiti.

V Trstu sem poznal nekega trgovca Vatovca. Vatovcev trgovcev je v Trstu bilo mnogo: Ivan Marija Vatovec, Josip Vatovec, Jakob Vatovec... S tistim mojim Vatovcem je bila tudi taka, da so se v njegovi trgovini vedno drenjali ljudje. Ta mož mora delati kšefte! smo si rekli. Da, kšefte je delal velike, zaslužil pa malo, ker je delal z malim dobičkom. Z gospodom Trpinom bi si lahko podala roko.

In tudi naš g. Trpin ne bo nikoli postal bogat. Pa saj za to se njemu gotovo tudi ne gre, kakor ga poznamo.

V imenu je često pomen. Ta naš Trpin je bil v življenju nekajkrat trpin v pravem pomenu besede, usoda mu — bogme — ni prizanašala, in tako je pač dozorel v moža, kakor nam ga je označil hvaležen siromak s tole rečenico: »Trpin ima srce za trpina.«

Med tistimi primorskimi Slovenci, ki so se po prevratu oziroma v prvih povojnih letih priselili v Maribor, opažamo silno simpatične osebnosti. Tudi nacionalno za Maribor zaslužne. Gospod Trpin je rodom Goričan, prevrat ga je zanesel v Ljubljano, od tam se je l. 1921 preselil v Maribor. Njegova soproga je Ljubljančanka.

Sedanji bazar, kakor ga vidite na sliki, je etabliral g. Trpin šele pred tremi leti, a je ta bazar v kratkem času postal popularen v mestu in daleč po okolišu. —č.

»A taka je ta reč!« je dvignil mandarin obrvi. »Za vaše osebne interese gre torej, gospodje? Tu vam pa moram pomagati, to je moja dolžnost. Torej poslušajte: Zdajle naj mi sleherni gospod pove, kaj je v njegovem kraju najpomembnejša ustanova, in ki bi jo prebivalstvo težko pogrešalo. — Tajnik, vi pa beležite!« je zaukazal meni.

Prvi ljudski zastopnik: »V našem kraju je najpomembnejša tovarna konzerv, ki daje tolikim ljudem kruha.«

Drugi: »Pri nas pa lepo kopališče, ki privablja toliko letoviščarjev.«

Tretji: »Pri nas znamenita cerkev, ki jo obiskuje na tisoče romarjev.«

Četrti: »Pri nas pa visoka radio-šola, ki je zelo povzdignila naš kraj.«

... tako so se po vrsti vsi izjavili, in jaz sem vestno beležil. Nato pa je proglasil mandarin:

»To šolo, to božjo pot, to tovarno, ta zavod, to dirkališče in tako dalje — to vse skupaj bom ukinil, prepovedal. Punktum.«

Ljudski zastopniki so od groze okameneli. Mandarin pa se je zagrohotal:

»Ne, ne, gospodje, nič se bati! Ne mislim resno. Jaz vam hočem samo pomagati. Torej bomo tako-le napravili: Jaz bom dal razglasiti po časopisju, da nameravam to in to ukiniti. Med ljudstvom bo seveda zavladalo velikansko razburjenje. Tedaj se boste pa vi dvignili na noge in prišli k meni intervenirat. No, in vaša intervencija bo imela popoln uspeh — ostalo bo vse pri starem. Tako bo spet zrasel vaš ugled in vpliv. In če bo spet treba, — bomo pa spet malo poropotali. Pa mi lahko sami predlagate še kako hujše strašilo. Za tako politiko sem vam vedno rad na razpolago. Klanjam se, gospodje. Sluga pokoren. Mudi se mi nekam.« In je mogočno odkoracal v svoj kabinet, spremljan od navdušenih živio-klicev zbranih gospodov.

Imenitno je bilo pod tem mandarinom, in jaz bi bil za svojo osebo lahko marsikaj profitiral iz visoke politike in se sploh na svojem položaju kot tajnik njegove ekscelence izvrstno imel, da me ni moje prirojeno nagnjenje do pustolovščin zavajalo na druga pota in spravljalo v čudne in nevarne zapletljaje.

Pred vsem mi misel na lepo gospo Eriko in na zmajčka ni dala miru. Kaj je z njo? Od tiste noči je ni bilo več na spregled, zaprla se je v svojo vilo kakor v samostan, pretrgala vse družabne stike. Nobeden njenih znancev ni vedel ničesar o njej, samo to je bilo znano, da sprejema mandarinove obiske.

Nekajkrat sem poizkušal priti do nje. Toda zaman sem zvonil na vedno zaklenjenih vrtnih vratih, nobena služabnica se ni prikazala, nič se ni zganilo za zavešenimi okni. Nekoč pa bi me bil pri taki priliki kmalu zalotil mandarin, ki se je baš pripeljal v svojem avtu. Na srečo pa se je moral avto ustaviti v neki razdalji, ker je tedaj križala cesto dolga karavana Torgutov, ki so po stari verski šegi kosti svojih v prvi svetovni vojni na francoskih bojiščih padlih rojakov, na hrbtih velblodov prenašali nazaj v domovino. Karavana je dvigala silne oblake prahu in tako sem mogel neopaženo izginiti.

Pred mandarinom sem bil glede na gospo Eriko skrajno previden, ker ni kazalo riskirati vdrugič batine, a svojih prizadevanj, priti z njo v kak stik, zato nisem opustil. Njena usoda me je skrbela. Morda si jo je mandarin docela zasužnjil z zmajčkom?

In na neki pojedini v palači »Tamara«, kjer se je mandarin tako napil, da smo ga morali spraviti v stransko sobo na divan, da se tam prespi, — tedaj sem izrabil priliko in izvršil že zdavnaj skovani načrt.

(Dalje prihodnjič.)

Urica na davkariji

Slučaj je nanesel, da sem morala ondan na davkarijo po opravkih. A ko takole čakam, da pride vrsta name (na vratih zunaj je napisano, naj se stranke lepo vrstijo druga za drugo), opazim, da večina ljudi drži v rokah neke sive knjižice; pogledam natančneje: prometne knjižice za avtomobile, motorje in kolesa. So te knjižice vse enake za avto kot za kolo, ni nobene razlike, le za avto moraš več plačati. Toda kaj pomeni ta naval? Vprašam, kako to, da ni bilo nič objavljeno? Pravijo, da je bilo v vseh časopisih že davno objavljeno. Da, da, če ne čitaš časopisov...

Hitim domov po svojo prometno knjižico za kolo, se založim z denarjem in se vrnem na davkarijo. Zdaj šele izvem, da so potrebne tudi neke prijavne pole. Vprašam uradnika, kje dobim tako polo. Mi pravi, na policiji. Grem torej na policijo, dobim polo, jo izpolnim in hočem oddati. Pa mi pravi uradnica, da moram najprej plačati davek, potem šele dobim policijsko potrdilo. Torej nazaj na davkarijo. Tam je še vedno vse polno ljudi, ki čakajo, da uredijo svoje zadeve; dva uradnika pa zapisujeta številke in pritiskata žige za leto 1934.

*

Stranke se vrstijo druga za drugo. Neki mladenič odda kar pet knjižic. Ena je njegova, druge štiri pa mu je izročil debel gospod, da bi hitreje prišel na vrsto. V knjižicah pa sta le dve prijavi. Na vprašanje uradnika, kje sta drugi dve poli, odgovor debelega gospoda: Prijave sledijo. Glavno je, da je plačan davek. Vsi se muzajo.

Zdaj opazi uradnik še drugo knjižico na isto ime in vpraša debelega gospoda, da-li imajo dvoje koles. Seveda imamo dvoje in tudi avto imamo, dva avtomobila. Spet se vsi muzajo in spogledujejo. Ali sta tudi avtomobila na isti hišni številki. Seveda, saj je to znano podjetje po vsem Marpurki. Mogoče po Marpurgi, pravi uradnik, a v Mariboru ga ne poznamo.

Potem pridem tudi jaz na vrsto, dobim žig, dobim podpis in sem opravila — v tem oddelku namreč. Zdaj pa k blagajni. Tam pa uradnik najprej pobere vse knjižice, spet nekaj napiše, spet žigosa in potem kliče po imenih lastnike knjižic. Debeli gospod se je usedel na klop, kadi cigaro in se pogovarja z znancem. Pokliče ga blagajnik: se ne zmeni, ni slišal. Ga spet pokliče. »Ja, že slišim, to sem jaz.« — Na blagajni je šlo zdaj hitro. — Na blagajnah gre sploh hitro, če kaj plačaš, počasi pa, če imaš kaj dobiti.

Je le dobro, če imaš včasih kaj opraviti na davkariji. In je bila sreča, da sem imela svoj opravek ravno zadnjega, ko je bil tudi zadnji dan za plačanje prometnega davka. Dan pozneje, in bila bi ob sto dinarjev — težka globa za malo zamudo.

o-a.

Grajski kino v Mariboru predvaja do vključno srede 28. marca veliki dvojni zabavni in senzacionalni spored! Dva velika filma v eni predstavi!

I. **Neusmiljena prijateljica** (Anny Ondra, Werner Fütterer)

II. **Nagana** (nova Greta Garbo Tala Birell)

Ta dva sporeda v eni predstavi Vam nudita najdrzovitejše pustolovščine, ljubav v modernem življenju in v divji naravi afriške džungle, krasno glasbo, razkošno opremo, oba filma nekaj izrednega!

Reklamacijski odbor na delu

Pri davčni upravi v Mariboru so pričele v sredo 14. t. m. seje reklamacijskega odbora, ki bo moral — kakor se govori — zasedati v presledkih, ker je nakopičena ogromna množina rekurzov.

Seje vodi g. finančni ravnatelj dr. Valjavec. Njegovo stališče glede na davčno moč Maribora je znano.

Odkod ime „Steiermark"?

Danes že zgodovinsko označbo prejšnje štajerske dežele »Steiermark« je skušal svoj čas neki mariborski humoristični zgodovinar tolmačiti na podlagi davkov; namreč kot davek, ki seže do mozga (Steuer bis ins Mark).

Ker pa so hvala Bogu dandanes razmere drugačne, ima ta razlaga samo zgodovinski pomen.

Razne zanimivosti

Kako važnost polaga Nemčija na radio-promet, je razvidno iz neke razsodbe deželnega sodišča v Frankfurtu, da se radio-aparat ne more zarubiti. Ta svoj pravorek utemljuje sodišče z razlogi, da služi radio-aparat ljudski prosveti, gospodarstvu in državi na tako važen način, da je vsemu ljudstvu in posameznikom istotako potreben, kakor kak obrtni pribor, ali kak del stanovanjske oprave, tako da spada vsled tega pod nezarubljive predmete. — Posnemanja vredno!

*

Avstrijsko ministrstvo za trgovino in promet se je obrnilo na posamezne deželne uprave z nasvetom, naj spremenijo stavbeni red tako, da bi se pri stavbah smelo uporabiti več lesa, posebno v podeželskih trgih in vaseh, sicer pa tudi pri mestnih vilah, kjer bi naj bila mogoča delna uporaba lesa, kakor n. pr. pri posameznih stenah in stopniščih. Gotovo je, da se na ta način povečava prodaja lesa in lesna industrija ter se vsled tega ustvarja tudi več delamožnosti, kar priporočamo našim trgovskim zbornicam v premislek.

*

Poljska je dosegla rekord, kar zadeva število ženskih nameščencev. Dočim je na Angleškem od vseh nameščencev in uradnikov ženskih moči samo 15%, na Madžarskem 26%, v Italiji 27%, v Švici 31%, v Nemčiji 36%, v Franciji 42%, jih je na Poljskem 45%, torej skoraj polovica moških. Ne čitamo, da bi se moški radi tega posebno razburjali.

Usoda je doletela . . .

Pred 14 dnevi je »Razgled« doletela usoda, da je nenadoma zbolel njegov lastnik in urednik, pa list na dve soboti ni mogel iziti.

V tem je mariborski »Večernik« doletela čudna usoda, da ga je zaneslo na samotno skalo sredi Tihega oceana, da je bil popolnoma odrezan od celega sveta, brez vsake zveze in celo brez telefona, da ni mogel niti povprašati v naši upravi ali pa v tiskarni, kaj je z »Razgledom«, da ni izšel. V teh strašnih skrbeh za usodo »Razgleda« je »Večernik« slednjič vendarle prejel od svoje telepatične agencije »Što se babi htilo, to se babi snilo« tole senzacionalno in obenem pretresljivo vest:

»Razgled« nehal izhajati. V decembru je pričel v Mariboru izhajati »Razgled« kot tedensko glasilo nekih gospodarskih krogov. Prerokovali so celo, da se bo z Novim letom spremenil v dnevnik, toda doletela ga je enaka usodo kot istočasno osnovano mariborsko »Novo državo«, ki je kmalu zaspala. Pred 14 dnevi je nehal izhajati tudi »Razgled«.

Ta »Večernikova« notica ne potrebuje nobenega komentarja. Saj mora vsak razumen človek, ki ve, kaj je konkurenca, uvideti, da je ta notica napisana v najboljši veri in z najboljšim namenom, brez najmanjše škodoželjnosti.

Ampak je na tem božjem svetu že tako, da tisti, ki ga proglasijo za mrtvega, potem navadno še dolgo živi. In se tudi to dogaja na tem božjem svetu, da kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade.

Usoda je doletela že marsikoga in marsikaj... In človek nikoli ne ve ne dneva ne ure...

Mariborske prireditve

Narodno gledališče: V soboto 24. marca ob 20. uri opereta **»Vijolica z Montmartra«.** Gostuje gdč. Erika **Druzovičeva.** — V nedeljo 25. marca ob 20. uri **»Gospodična«.** Zadnjikrat. Globoko znižane cene. — Prihodnja glasbena premijera bo domača opera: Foersterjev **»Gorenjski slavček«.**

Grajski kino: Dvojni spored: **»Neusmiljena prijateljica« in »Nagana«,** velefilm iz džungle.

Kino Union: Veseloigra **»Csibi«.**

»Svoboda«, podružnica Maribor.

V sredo, 28. t. m., bo v dvorani Delavske zbornice, Sodna ul. 9, zanimiva diskusija »Socializem in vera« pod vodstvom s. Dolarja. Začetek ob 20. uri.

S. S. Van Dine:

V oblasti demonov

Kriminalni roman

(4. nadaljevanje.)

»Če bi bil toliko časa »taval«, bi se bil gotovo ob stopnice spodtaknil in padel po njih.«

Markham je prekinil njun razgovor. Predlagal nam je, naj si ogledamo stopnice za služinčad, po katerih je bil stari Sproot prišel, potem ko je zaslišal prvi strel. »Ostalih spalnic si zaenkrat ne bomo ogledali,« je pripomnil. »Miss Adino sobo moram seveda pregledati, koj ko bo zdravnik izjavil, da je to mogoče. Kdaj boste izvedeli za njegovo odločitev, Mister Greene?«

»Rekel je, da pride ob treh. Ko bo ura udarila tri, bo tu. Je sila točen človek. Začasno je poslal strežnico, ki skrbi za Ado in se istočasno briga tudi za mojo mater.«

»Povejte, Mister Greene,« je vprašal Filo, »ali je vaša sestra imela navado puščati ponoči sobo nezaklenjeno?«

Chesterjeve oči so se razširile. »Hudimana — ne! Na to niti nisem mislil. Ona se je vedno zaklepala.«

Filo je raztreseno prikimal. Stopili smo ven na hodnik. Tenka nihalna vrata so na koncu hodnika zakrivala stopnice, ki so vodile v sobe poslov v drugem nadstropju.

Filo je potipal vrata. »Te ne morejo posebno ublažiti zvoka,« je pripomnil.

»Ne,« je pritrdil Greene. »Razen tega se nahja Sprootova soba tik na koncu stopnic. Tenka ušesa ima pa tudi. Včasih je njegov tenki sluh zelo neprijeten.«

Baš smo se hoteli vrniti, ko smo zaslišali skozi polzaprta vrata na naši desni, tenak, stokajoč glas. »Ali si ti to, Chester? Kaj naj pomeni ta nemir? Ali nisem imela že dovolj sitnosti in razburjenja?«

Greene je pogledal v sobo. »Pomiri se, mama,« je razdraženo rekel. »Vodim le policijo po hiši.«

»Policijo?« Njen glas je izražal zaničevanje. »Kaj pa hočejo ti ljudje? Ali niso imeli včeraj ponoči dovolj? Zakaj ne store svoje dolžnosti in poiščejo zločinca? — Tako, tako, policija.« Zlobno se je smejala. »Takoj jih privedi sem, bom j a z z njimi govorila. Policija — ne najdem besedi!«

Greene je obupano pogledal Markhama. Ta je samo pokimal, in vstopili smo v sobo bolnice. Soba je bila zelo velika in je imela na tri strani okna. Bila je nabasana z različnimi predmeti, ki nikakor niso bili med seboj v skladu. Na prvi pogled sem opazil v kotu vzhodnoindijski kamen, z zlatom vloženo omaro v slogu Ludwiga XV., ogromnega, pozlačenega Buddho, več težkih zrezljanih kitajskih stolov, obledelo perzijsko stensko preprogo, dve svetiljki iz kovnega železa in majhno, pozlačeno japonsko skrinjico. Naglo sem pogledal Fila in sem videl v njegovih očeh izraz začudenega zanimanja.

V ogromni postelji je počivala gospodarica te hiše. Gora pisanih svilenih blazin je podpirala njen hrbet, tako da je bolj sedela nego ležala. Cenil sem jo na šestdeset, sedemdeset let. Toda njeni lasje so bili še popolnoma črni, na njenem dolgem, suhem obrazu pa se je kljub uveli in zgubani koži zrcalila neverjetna življenjska sila. Okrog ramen je imela vezen orientalski šal in slika, ki se je nudila našim očem v tej nenavadni, s pestro raznolikostjo napolnjeni sobi, je bila več kot eksotična. Pri njeni postelji je sedela mlada bolničarka. V svoji beli, trdi noši, s svojimi rožnatimi lici in ravnodušnimi očmi je tvorila čuden kontrast napram stari ženi na postelji.

Chester Greene je predstavil svoji materi samo Markhama. Mi očividno nismo prišli v poštev. Mrs. Greene se je sprva delala, kot da ne sliši nič. Potem pa — ko je nekaj časa pozorno gledala sodnika — mu je nejevoljno pokimala in mu ponudila svojo dolgo, koščeno roko.

»Gotovo ne morem ničesar ukreniti proti temu, da napadate mojo hišo na ta način,« je rekla z medlim glasom in je privzela milostno-trpeč izraz. »Pravkar sem poizkusila malo počivati. Hrbet me danes tako boli po vsem tem razburjenju včeraj ponoči. Toda kdo se zanima **zame?** Kdo se briga za staro, hromo ženo, kakršna sem jaz? Živa duša se ne ozira name, Mister Markham. Toda saj imate prav. Mi kruljavci nismo za nobeno rabo na tem svetu. Ali ni tako?«

Markham je jecljaje nekaj protestiral, čemur pa Mrs. Greene ni posvečala prav nobene pozornosti. S trudom se je bila obrnila. »Popravite mi blazine!« je zarohnela nad strežajko in z jokajočim glasom pripomnila: »Niti vi ne mislite na to, da bi mi malo lajšali trpljenje.« Strežajka ji je popravila blazine, ne da bi kaj odgovorila. »Zdaj pa pojdite k Adi in ostanite tam, dokler ne pride dr. van Blau. — Kako se počuti moj ljubi otrok, sestra?«

Vsi smo čutili, da je bila nenadna skrb, ki jo je skušala položiti v svoje besede, hlinjena.

»Mnogo bolje se počuti, Mrs. Greene,« je odgovorila strežajka z brezbarvnim, uradnim glasom in mirno zapustila sobo.

Stara dam je bolestno pogledala Markhama. »Grozno je, če je človek pokveka. Že deset let imam hrome noge, ne morem ne hoditi ne stati. Pomislite, Mr. Markham, že deset let živim med posteljo in tem stolom tam,« — pokazala je na stol na koleščkih, ki je stal v kotu pri oknu, — »sem in tja me morajo prenašati. Deset let! Toda tolažim se z mislijo, da to ne bo več dolgo trajalo in skušam biti potrpežljiva. Toda vse to še ne bi bilo tako hudo, če bi bili moji otroci malo bolj obzirni. Toda mislim, da preveč zahtevam. Mladost in zdravje ne mislita na bolne, stare ljudi — takšno je pač življenje. Zato ga vzamem, kakršno je. Moja usoda je pač ta, da sem vsem v breme...« Vzdihnila je in se tesneje zavila v šal. »Mogoče me hočete kaj vprašati? Sicer ne vem, s čim naj bi vam pomagala, toda storim seveda, kar morem. Vso noč nisem zatisnila očesa in hrbet me neznosno boli. Toda se ne pritožujem.«

Markham je poln sočustva gledal staro damo. Pogled nanjo je bil res usmiljenja vreden. Dolgo hiranje in samota sta tega duha, ki je bil nekoč morda velikopotezen in plemenit, skazila v grdo spako, in sedaj se je smatrala za mučenico in trpinčeno žrtev svoje okolice. Markham bi jo bil najrajši, to sem opazil, s par toplažljivimi besedami pustil pri miru. Toda čut dolžnosti ga je zadržal.

»Ne bi vam hotel biti delj v nadlego, kot je nujno potrebno, milostljiva,« je dejal z blagim glasom. »Toda mislim, da bi nam lahko zelo koristili, če bi mi dovolili zastaviti vam nekaj vprašanj.«

»Ena brezobzirnost več ali manj, kaj zato? Sem se že zdavnaj na to navadila. Vprašajte, kar hočete!«

Markham se je poklonil z dovršeno vljudnostjo. »Zelo ste dobri, milostljiva.« Trenutek je oklevajoče gledal predse. Potem je pričel: »Mister Greene mi je povedal, da prvega strela, ki je bil oddan v sobi vaše najstarejše hčerke, niste slišali, šele drugi strel v sobi Miss Ade vas je zbudil.«

»Tako je.« Počasi je prikimala. »Julijina soba je precej oddaljena od moje, na drugi strani hodnika. Ada pa ima vedno odprta vrata v oblačilnico, za primer, če ponoči kaj potrebujem. Naravno, da sem strel pri njej slišala. Moram malo pomisliti... Bržkone sem pravkar zaspala. Hrbet mi je snoči delal strašne preglavice, že čez dan nisem imela minute miru. Otroci seveda tega niso opazili, ker jim nisem nič povedala. Saj jim je itak vseeno, ali njihova hroma mati trpi ali ne... In potem, ko sem bila tako daleč, da bi malo zaspala, sem zaslišala pok in sem bila zopet popolnoma prebujena — brez moči, nesposobna, da bi se premaknila. Bila sem pripravljena na najhujše, toda nihče ni prišel, da bi pogledal, kaj je z menoj. Živa duša ni mislila name, čeprav dobro vedo, da sem tu sama in brez varstva izročena vsakomur. Tako malo jim je do mene.«

»Prepričan sem, milostljiva, da temu ni bilo vzrok pomanjkanje obzirnosti,« ji je resno zagotovil Markham. »Najbrže je strašna situacija vaše otroke v prvem trenutku tako zbegala, da so bili v stanu misliti samo na obe žrtvi. — Povejte mi: ali ste po strelu slišali še kak drug šum v Miss Adini sobi?«

»Slišala sem, kako je ubožica padla, — tak utis sem vsaj imela.«

»Drugače nič? Nobenih korakov, na primer?«

»Korakov?« Malo je pomislila. »Ne, korakov ne.«

»Ali so se morda odprla vrata na hodnik, milostljiva?« Filo ji je zastavil to vprašanje.

Stara dama se je sunkoma obrnila k njemu in buljila vanj. »Ne, nobenih vrat nisem slišala, ne enih ne drugih.«

»To je zelo čudno, kaj menite, Mrs. Greene?« je nadaljeval Filo. »Vlomilec je vendar moral na neki način zapustiti sobo.«

»Gotovo, če ni še sedaj notri,« je ostro odgovorila in se zopet obrnila k sodniku. »Ali želite še kaj vedeti?«

Markham je bil očividno uvidel, da od te strani ne bo dobil zadovoljivih informacij. »Najlepša hvala, milostljiva,« je še vedno prijazno odgovoril. »Ne bomo vas delj nadlegovali. Samo še nekaj: Gotovo ste slišali ko sta stari Sproot in vaš sin Chester prišla v Miss Adino sobo?«

»Seveda! Saj sta bila dovolj glasna — obnašala sta se, kakor da mene v sobi poleg sploh ne bi bilo. Sproot, ta stari tepec, je klical Chesterja kot kaka histerična babnica. Kasneje na telefonu je rjovel — človek bi bil lahko mislil, da je dr. van Blou gluh. Moj obzirni sin pa je smatral za potrebno — njegovi nameni so mi nejasni —, spraviti vso hišo na noge. O, lahko vam povem, nisem imela mirnega trenutka! In stražniki! Kot divjaki so gospodarili tu naokrog — cele ure! Bilo je zares sramotno. In **jaz** sem ležala tu — onemogla, stara žena, zanemarjena, zapuščena od vseh, s **takimi** bolečinami!«

Po nekaj pomilovalnih besedah se je Markham poklonil stari dami in odšel. Ko smo bili zunaj na hodniku, smo jo slišali, kako je jezno klicala strežnico: »Sestra! Sestra! Ali sedite na ušesih? Takoj pridite in mi popravite blazine! Kakšen način pa je to, me tako zanemarjati?«

Oddahnil sem se, ko je nismo več slišali.

(Dalje)

Jožefovanje v Mariboru

Že vse dni prej je bilo govora in razpravljanja o Jožefovem, da pojdemo tja, da si bomo kupili kuhle in se z njimi tepli. Mene je dokaj zanimalo, kaj je na stvari in kaj se razume pod Jožefovem v Mariboru. Nemara bo to neke vrste žegnanje. Pač kaka mariborska znamenitost.

Ampak tam tepen biti, ni ravno preveč mikavno, in sem zato iskala družbe, da se pod varnim zavetjem podam tja. In tako smo se zmenile štiri hrabre deklice, da se podamo v boj s kuhlami, kakor pravijo kuhalnicam. Zbirališče je bilo v veliki hiši onkraj mostu. Pogledam skozi okno, po Ruški cesti je pravcato ljudsko romanje, ki se je valilo proti Jožefovi cerkvici na Studencih tega lepega solnčnega popoldne, na dan svetega Jožefa. Ob treh smo jo tudi me mahnile tjakaj.

Zdaj se mi je že pričelo svitati, kaj je ta proslava pravzaprav. Nekakšen semenj z običajnim hruščem in truščem, vrtiljak, tobogan, sportno streljanje, ribolov, potem razne potegavščine, prerokovanja bodočnosti in še druge sejmske coprnije. Glavno prodajno blago je lesena kuhinjska roba, predvsem pa kuhalnice, ki si vsakdo enq kupi, da z njo prijateljsko potreplja po rami svoje znance in pa tudi, kdor pride pod roko. Pa se vname včasi pravcata bitka s kuhlami.

Pa si najprej bliže ogledamo vrtiljak. Tu se drenja ljudstvo, da je joj. Postavljen je ta vrtiljak na nekem dvorišču z dokaj omejenim prostorom, tako da je drenj kar obupen. Vse se preriva in drenja k vrtiljaku, da se popelje naokrog. Kaj zato, če kdo sfrči na tla v blato, pobere se in hajd spet v gondolo in veselo naokrog. Pa tobogan. Na vso moč se trudi star gospod, da bi po teh čudnih stopnicah, ki migajo gor-dol, gor-dol, prišel do vrha, in res: posreči se mu. Bolj gibčni in spretni so pa kaj hitro gor in tam se vsedejo v žleb, po katerem bliskovito smuknejo navzdol. Povsod polno ljudi, ki se hočejo zabavati, vrteti, drčati. Vrh tobogana pa vihra v vetru zastava v živih barvah, osvetljena od zahajajočega solnca...

Nič manj ni zanimivo vedeževanje. Za pet dinarjev te vsa v svili blesteča Indijka in njen pomočnik celih pet minut proučujeta. Najprej plačaš, potem ti vedeževalka s povečevalnim steklom pregleda levo dlan, izbere iz kupa listkov tvoj listek, ti ga izroči, in nato te prevzame mož s turbanom. Vpraša te za letnico rojstva in točno ugane, katerega dne si bil rojen. In ti dá še en listek, na katerem je napisana tvoja usoda, planet, pod katerim si rojen, kaj te čaka itd. Strmiš v svoj planet, pristna Indijka pa kliče: »Wer ist der nächste, bitte? in že se vstopi pred njo drug interesent. A znajo še druge coprnije tukaj. Indijec se pomeša med ljudstvo, poprosi kogarkoli za kakšno legitimacijo in vpraša svojo svileno družico, koliko je številka te legitimacije. Indijka točno ugane. Na vprašanje, na katero ime se glasi, tudi to ugane. In pomislite, ljudje božji, celo to ugane, kdo je izstavil legitimacijo in kje! Vse se čudi in strmi nad toliko jasnovidnostjo.

Seveda ne manjka v tem praterju tudi pomarančarjev. Tako si je podjeten pomarančar pritrdil na železno ograjo poleg ceste in na drevo velik pokrov zaboja, na njem čepi kot Turek in pred seboj ima razpoložene pomaranče, suhe fige, suhe češplje in neumorno vabi kupce. Poleg njega so stojnice s sladkarijami, in ker smo v velikonočnem času, je vmes vse polno zajčkov in jajec, pišk in petelinčkov in drugih dobrot, mamljivih za deco, malo in veliko.

Kljub precejšnjemu blatu je razpoloženje kolosalno. Sama razigranost in razposajenost. Kaj če drug drugemu stopa na noge, se bodo že osnažili, saj je Jožefovo samo enkrat v letu.

Ko se vračamo, srečujemo še vedno nove trume, ki hité po svoje kuhle k sv. Jožefu.

—ža.

Borba italijanske moke za Avstrijo

Začetkom marca so nekatere avstrijske uvozne tvrdke prejele od velike tržaške tvrdke za prodajo moke ponudbo, po kateri dobavlja ta italijanska veletvrdka **pšenično moko 00 zastonj** — samo proti temu, da plačajo avstrijske tvrdke avstrijsko carino. Pa ne samo to: italijanska tvrdka je ponudila že 15—20 lir v gotovini na vsaki dvojni stot moke kot posebno premijo. Na ta način je torej moka zastonj in še nekaj italijanskih lir navrh! Srečna Avstrija, bo marsikdo vzkliknil!

Pa ni vse zlato, kar pride iz Italije in ima tudi ta medalja svojo drugo plat. Avstrija zahteva za uvoženo moko visoko carino, in sicer okoli 65 šilingov, to je približno 590 dinarjev za 100 kilogramov. Ker plačajo v Avstriji na 100 kg moke približno 75 Din raznega davka, stane ta zastojnkarska moka avstrijske tvrdke vseeno približno 665 Din 100 kg. Italijanska ponudba je razumljiva, ker daje Italija tem izvoznikom tako visoke izvozne premije, da je moka na ta način plačana.

Udarjena pa je s tem v prvi vrsti naša država, pa tudi Madžarska. Četudi ima Madžarska v Avstriji za svojo moko posebno ugodnost na polovico znižane carine, vendar ne more dati moke zastonj in je vsled tega napram italijanskim trgovcem na škodi. Ali je Mussolini na zadnjem sestanku v Rimu italijanskim trgovcem prepovedal tako »kunštno« konkurenco, ni znano.

Drobne mariborske vesti

V kopališču na otoku bo nastavljen stalen čuvaj.

Mariborska občina misli nabaviti velik izletni autokar, ki bo uporabljiv poleti tudi za vožnje na otok.

Mestno kopališče v Kopališki ulici se popravlja in bodo znašali stroški okoli 100.000 dinarjev.

Mestna podjetja so odredila popravo potov h pokopališčem.

Mestno avtobusno podjetje bo na progi Maribor—Celje mogoče uvedlo redno prevažanje paketov.

Slavni angleški pisatelj Bernard Shaw je prejel davčno polo za prijavo dohodnine in jo je vestno izpolnil. V rubriko »Kdo je na vašem podjetju še udeležen?« je zapisal: »davkarija«.

Križaljka

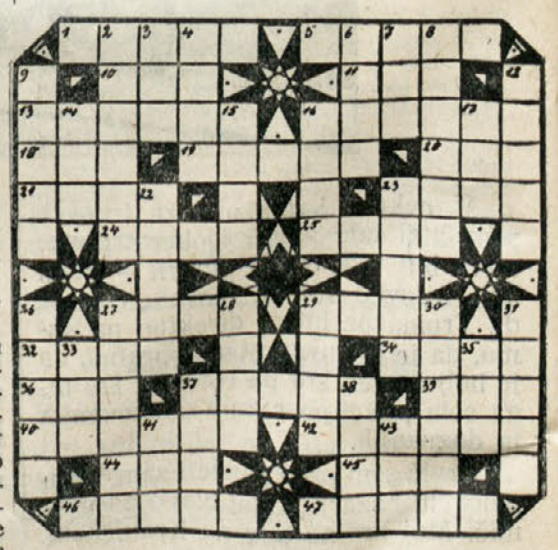

Vodoravno: 1. gradbeni materijal. 5. japonska luka. 10. osebni zaimek. 11. merilec časa. 13. boginja smrti pri starih Slovanih. 16. južni sad. 18. moško krstno ime. 19. sveža krma. 20. del meseca. 21. vrsta kuriva. 23. gosposka hiša. 24. sveta žival pri Egipčanih. 25. blazna. 27. zlodej. 29. reka v Bosni. 32. predstojnik samostana. 34. gorovje v Južni Ameriki. 36. začimba. 37. nemški reformator. 39. obžalovanje. 40. nastane pri odprtih oknih. 42. reka v Srednji Evropi. 44. dvoživka. 45. del cerkve. 46. lahek (srbohrv.). 47. ravnina.

Navpično: 2. zakrament. 3. število. 4. nemški filozof. 6. odlomek korana. 7. naplačilo. 8. otok v Sredozemskem morju (lat.). 9. olika. 12. vodni prehod. 14. to (srbo-hrv.). 15. grški bog vojne. 16. domača žival. 17. nažalost. 22. telesna vzgoja. 23. poljski ptič. 26. poročena žena. 27. irski diktator. 28. brez sluha. 29. odtis stopinj. 30. glavno mesto Turčije. 31. pester. 33. vrsta čebule. 35. slovenski skladatelj. 37. pokrajina v Bosni. 38. del telesa. 41. otok v Dalmaciji. 43. nerabljen.

Rešitev križaljke v štev. 9.

Vodoravno: 1. Vaduz. 5. nor. 7. ona. 9. Ara. 11. riba. 14. Obir. 17. nagrmaden. 19. gad. 20. tok. 21. rodoljubi. 26. Sava. 27. sama. 28. ena. 30. bar. 31. tri. 32. banka.

Navpično: 2. Ana. 3. ura. 4. soba. 6. žabe. 8. nag. 10. rod. 12. Indra. 13. smola. 15. intim. 16. aga. 18. Oka. 22. oves. 23. dan. 24. U. S. A. 25. Bari. 29. ata. 30. bik.

Razpis

Razpisuje se podiranje zgradb Volkmarjeva ulica 6 in Grajski trg 1. Vse potrebne podatke in pogoje je dobiti v **pisarni Grajskega kina, Maribor dnevno od 9. do 12. ure dopoldne** od danes pa do 25. t. m.

JULIJ GUŠTIN

za Grajski kino, Maribor

družba z omejeno zavezo

Ni Vam nudimo najlepšo konfekcijo

plašče, obleke, kakor tudi najnovejše blago, vse po najnižji ceni

Trgovski dom, Maribor, Aleksandrova 25

Hranilnica Dravske banovine Maribor

Centrala: Maribor v lastni novi palači na oglu Gosposke-Slovenske ulice
Podružnica: Celje nasproti pošte. prej Južnoštajerska hranilnica

Sprejema **vloge na knjižice in tekoči račun** proti **najugodnejšemu** obrestovanju. **Najbolj varna** naložba denarja, ker **jamči za vloge** pri tej hranilnici **Dravska banovina** s celim svojim premoženjem in z vso davčno močjo. — Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno.

Ni treba gotovine!

S hranilnimi knjižicami domačih denarnih zavodov morete najbolj ugodno kupiti pohištvo, divane, otomane, matrace, stole ter vse druge za stanovanje potrebne predmete v trgovini pohištva

ERNEST ZELENKA, MARIBOR

Ulica 10. oktobra štev. 5

Izdaja konzorcij »Razgleda«, predstavnik in urednik **Josip Fr. Knaflič** v Mariboru; tiska Ljudska tiskarna d. d., predstavnik **Josip Ošlak** v Mariboru.